

Te Reo Māori Kūki 'Āirani



Te Au Kāti 'Akakitekite'anga Tuatua

Vāito'anga viviki 'ē te poto, tei kāpiti'ia ki te au 'akakitekite'anga 'ō te au mea 'akatū'ia, 'ē te tūranga 'ō te one, 'ē ka rauka mai tēta'i 'ō teia au tūranga, ka nā runga rā te reira 'i te tāmānako'anga 'i te tūranga 'ō te kino 'i te ngāvarivari 'ō te 'enua.

- 'e kāti 'akakitekite'anga tuatua teatea
- 'e kāti 'akakitekite'anga tuatua rengarenga
- 'e kāti 'akakitekite'anga tuatua muramura

'I te ma'ata'anga o te taime, 'i muri 'ua ake 'i tēta'i tākinokino'anga, kā riro tēta'i tūranga pāpū-kore, tei koropini 'i tei tupu, 'ei 'akama'ata atu 'i te tāmānako'anga 'i te tūranga 'ō te kino. A muri atu, ka iti mai te tāmānako'anga 'i te tūranga 'ō te kino, mē ma'ata mai tē kā kitea'ia nō runga 'i tei tupu, 'ē te nakirokiro 'i te kino 'i te meitaki 'ō te ora'anga.

Noātu ē, ka teitei te tāmānako'anga o te tūranga 'ō te kino 'i muri 'ua ake 'i te 'akakoro'anga tei tupu, 'e mea tau kia 'ōronga'ia 'e kāti 'akakitekite'anga tuatua rengarenga (Y1) kia tuku'ia ki te au ngā'i tē ka rauka, 'ei 'akatika 'i te ma'ata'anga 'ō te tangata, kia rauka ia rātou te no'o ki roto 'i tō rātou au ngutu'are.

Ko te au vāito'anga 'ō te au tākinokino ki tēta'i ngutu'are, ka anoano'ia tēta'i tangata ta'unga 'anga ngutu'are kia rave, nō te 'akapāpū'anga 'i te tūranga mātūtū 'ō te ngutu'are. Kāre teia 'anga'anga ē nā te tangata 'ākarakara 'i te tūranga 'ō te one 'i raro ake 'i te 'enua, 'ē nō tē reira, kāre te au tangata 'anga'anga 'ākarakara 'i te tūranga 'ō te one 'i raro ake 'i te 'enua, e pati 'i te kāti 'akakitekite tuatua R2.

Kaingākai 2: Au kāti 'akakitekite tuatua viviki 'ē te poto

Risk Level	Rapid Assessment outcome	Placard
Kino 'Aka'aka Mei te māmā, mē kore ra, kāre 'e tākinokino'anga, mē kore, kua manako'ia rāi e, kā tupu tēta'i kino ki te ora'anga	KA RAUKA 'I TE TĀ'ANGA'ANGA Kāre 'e paunu'anga kē atu 'e anoano viviki'ia	KA RAUKA 'I TE TĀ'ANGA'ANGA (TEATEA)
Tau 'ua te kino 'i te meitaki 'ō te ora'anga Mei te, iti 'ua, mē kore ra, tei runga 'i te ngutu'are, mē kore, te au ngā'i tei koropini te au tākinokino'anga	Y1 TIKA'ANGA 'AKAKŌTINGA'IA KI TE TU'ANGA (AU TU'ANGA) 'Ō TE KĀINGA 'UA Kāre 'e tika'anga kia tomo ki te au tu'anga 'ō te kāinga tei tākinokino ma'ata'ia Y2 TIKA'ANGA 'AKAKŌTI'ANGA'IA – TOMO'ANGA KI ROTO NŌ TĒTA'I TUĀTAU POTO 'UA Ma te, mē kore, ma te kore 'ē 'aka'aere'ia	TIKA'ANGA 'AKAKŌTI'ANGA'IA (RENGARENGA)
Teitei te kino ki te meitaki 'ō te ora'anga Mei te, kino tikāi 'ō te tākinokino'anga ki te au kāinga, mē kore ra, au tu'anga ngā'i tei koropini ake.	R1 TĀKORE'IA TE TIKA'ANGA NŌ TE TOMO KI ROTO Kino mei te paru'anga o te one R2 TĀKORE'IA TE TIKA'ANGA NŌ TE TOMO KI ROTO Kino tikāi te tākinokino'anga	R3 TĀKORE'IA TE TIKA'ANGA NŌ TE TOMO KI ROTO (MURAMURA)